



UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ PROBLEMATIKA: STUDENTŲ POZICIJA

Vincentas Lamanuskas, Dalia Augienė
Šiaulių universitetas, Lietuva

Rita Makarskaitė-Petkevičienė
Lietuvos edukologijos universitetas, Lietuva

Santrauka

Šiuolaikinėje visuomenėje išsilavinimas tampa paklausia preke švietimo paslaugų rinkoje. Kadangi nuo jo priklauso gyvenimo kokybė, visuomeninis statusas, karjeros galimybės, materialinė padėtis, aukštasis išsilavinimas tampa aktualus vis didesnei jaunimo daliai. Todėl visuomenė kelia vis naujus reikalavimus aukštajam mokslui ir šio mokslo institucijoms. Šiandien aukštojo universitetinio išsilavinimo problema ne tik aktuali, bet galima teigti, kad ji aštrėja dėl daugelio priežasčių. Darbo rinkos dinamiskumas ir besikeičianti visuomenė reikalauja lanksčių, inovatyvių ir kūrybiškų mokymosi galimybių visą gyvenimą; aukštojo mokslo institucijos neapsiriboja pirminiu specialistų rengimu, reikia ieškoti galimybių specialistams profesionalams tobulėti, keisti specializaciją, ugdytis asmeninius sugebėjimus ir plėtoti aukšto lygio profesines kompetencijas; tęstinis mokymas universitetuose tampa vis aktualesnis Europos švietimo strategijos prioritetas, būtina siekti aukštos mokslinės veiklos ir studijų lygio, tarptautiniu mastu pripažįstamų rezultatų.

Straipsnyje analizuojama I–IV kurso studentų nuomonė apie universitetinio išsilavinimo problemas, aukštojo mokslo reikšmę visuomenei, universitetinių studijų pasirinkimo motyvus, svarbą asmeninei profesinei karjerai. 2012 metų sausio–vasario mėnesiais atliktas empirinis tyrimas (N=544) parodė, kad studentų nuomonės apie aukštąjį universitetinį išsilavinimą yra iš esmės kontroversiškos. Studentų nuomonės kinta priklausomai nuo studijų metų bei lyties. Nustatyta, kad daugelį aukštojo universitetinio išsilavinimo aspektų merginos vertina pozityviau nei vaikinai.

Pagrindiniai žodžiai: *aukštasis išsilavinimas, karjera, universitetinės studijos.*

Įvadas

Kontekstas

Daugelio valstybių patirtis rodo, kad ekonomikos plėtra, gyvenimo lygio kilimas tiesiogiai priklauso nuo žinių kūrimo ir tinkamo jų naudojimo lavinant visuomenę, kuriant naujus mokslo produktus ir modernizuojant technologijas. Aukštojo mokslo sistema yra svarbiausia kiekvienos šalies mokslo ir kultūros, mokymo, socialinės gerovės ir ekonominės plėtros dalis. Aukštasis išsilavinimas tapo visuomenės prioritetas, ekonomikos suklestėjimo, gyvenimo kokybės pamatas. Gyventojų išsilavinimas – vienas iš svarbiausių visuomenės raidą atspindinčių statistikos rodiklių. Aukštojo mokslo institucijos kaip tik ir geba ugdyti išsimokslinusių, išsilavinusių, turtingą žinių visuomenę, kelti tautos intelektualinį ir kūrybinį potencialą. Aukštasis mokslas – tai plačiu akademinio išsilavinimu paremtos studijos. Jų tikslas – ne tik suteikti profesinę kvalifikaciją, bet ir visapusišką bendrąjį išsilavinimą, kartu išmokant kritiškai ir kūrybiškai vertinti aplink vykstančius procesus. Teorinis pasirengimas ir intelektualumas – svarbiausi aukštąjį mokslą baigusio asmens požymiai. Universitetų skiriamasis bruožas – platus studentų išsimokslinimo ir intelekto išprusimo siekis.

Siekiant, kad šalis būtų ekonomiškai stipri, veiktų inovatyvios aukštųjų technologijų verslo bendrovės, būtų atliekami moksliniai tyrimai ir gaminama mokslinė produkcija, reikalingas tam tikras skaičius turinčių aukštąjį išsilavinimą gyventojų. Manoma, kad 2020 metais pasaulyje aukštojo mokslo institucijose studijuos apie 125 mln. studentų. Didėjant pasaulyje aukštojo mokslo paklausai, veiklą vis labiau plečia tradiciškai stiprios ir aukštojo mokslo rinkoje žinomos valstybės: JAV, Vokietija, Didžioji Britanija, Prancūzija, Australija ir kt. (Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011–2012 metų programa).

Pastaruoju metu labai ryški pasaulinė tendencija – aukštasis mokslas tolydžio įgyja vis didesnį tarptautinį pobūdį. Aukštojo mokslo tarptautinės plėtros tendencijas geriausiai atspindi pasaulyje nuolat didėjanti aukštojo mokslo paklausa ir dėl to augantis tarptautinis akademinis judumas (Mobility and lifelong learning instruments. Education & Training). Nuolat gausėjančios aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtros programos, didėjantis Europos ir nacionalinių programų finansavimas rodo, kad tarptautiškumas – vienas svarbiausių aukštojo mokslo plėtros prioritetų (Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011–2012 metų programa).

Europos Sąjungos siekis tapti konkurencinga ir dinamiška, žiniomis grindžiama pasaulio ekonomika skatina aukštojo mokslo sektoriaus pokyčius. Aukštasis mokslas kaip Europos šalių bendradarbiavimo erdvė pradėtas minėti 1974 m. (Higher Education..., 2001). Europos aukštojo mokslo erdvės (The European Higher Education Area (EHEA) kūrimo pirmieji žingsniai pradėti po Lisabonos konvencijos (1997), Sorbonos (1998) ir Bolonijos (1999) deklaracijų suformuluotų siekių. Sorbonos deklaracija pabrėžė pagrindinį universitetų vaidmenį plėtojant Europos kultūrinius užmojus. Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimą ji išskyrė kaip svarbiausią būdą remti piliečių judėjimą, galimybę įsidarbinti ir visokeriopą Europos Sąjungos raidą, plėtojant jos intelektualinį, kultūrinį, socialinį, mokslinį ir technologinį potencialą globalizacijos iššūkių akivaizdoje.

Aukštasis mokslas yra labai svarbi moderniosios visuomenės dalis, todėl aukštojo mokslo strateginiai tikslai ir uždaviniai išplaukia iš pačios visuomenės sandaros, jos kaitos. Lietuvos, kaip ir bet kurios kitos Europos Sąjungos valstybės, aukštojo mokslo tyrimai tampa svarbūs, siekiant ne mechaniškai įsilieti į Europos aukštojo mokslo erdvę (EHEA), o suderinti jos reikalavimus su šalies politinėmis, ekonominėmis, socialinėmis, kultūrinėmis sąlygomis ir ypatumais. Šiandien aukštojo mokslo tyrimų laukas plečiasi ir skaidosi į įvairias temas: aukštojo mokslo sistemos vieta visuomenėje, socialinė sąveika aukštajame moksle, užimtumas ir aukštasis mokslas, masinė ir elitinė aukštojo mokslo visuomenė, aukštojo mokslo prieinamumas, studijų pasirinkimo, studijų kokybės ir vertinimo kriterijai ir t. t.

Reflektuojant Lietuvos aukštojo mokslo būklę, reikėtų paminėti A. Samalavičiaus (2003) knygą, kurioje, jungiant įvairias mokslų perspektyvas, analizuojama universiteto idėjos raida, analizuojamos aukštojo mokslo tikslų ir modelių sampratos, išryškinami kai kurie moderniojo aukštojo mokslo sistemos ypatumai ir vidiniai prieštaravimai, svarstoma, kaip reformuoti Lietuvos aukštojo mokslo sistemą, kad universitetai taptų viena reikšmingiausių intelektualinių institucijų, kuriančių ateities visuomenę. Autorius atkreipia dėmesį, kad Lietuvos universitetai šiuo metu susiduria su daugybe problemų: juos slegia totalitarinės patirties našta, jie verčiami paskubomis prisitaikyti prie rinkos poreikių, raginami orientuotis į šiuolaikinius vakarietiškus modelius. Tačiau pastarieji modeliai nebūtinai yra teisingi.

Svarbią vietą aukštojo mokslo tyrimų erdvėje užima V. Leonavičiaus ir A. Rutkienės (2010) tyrimas. Tyrime daug dėmesio skiriama aukštojo mokslo studijų prieinamumo, studijų pasirinkimo motyvų ir studijų vertinimo sociologiniam aiškinimui, analizuojami studentų lūkesčiai, susiję su studijomis ir su veikla po jų.

Lietuvos aukštojo mokslo problematika dažniausiai plėtojama edukologijos ir vadybos tyrinėjimuose. Atlikta nemažai tyrimų, susijusių su universitetų dėstytojų edukacinės kompetencijos požymių raiška (Raišienė 2004; Kanopienė, Tureikytė, 2002; Čėsnaite, 2002). Tyrimai



atskleidė aukštojo mokslo reformos spragą – aukštųjų mokyklų dėstytojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos nebuvimą, pedagogų kvalifikacijos kėlimas ir įgijimas paliktas patiems pedagogams. M. Barkauskaitė, V. Gribniakas, L. Kanapeckienė (2007) atliko jaunų žmonių poreikio mokytis universitete formavimosi prielaidų analizę. Tyrime išanalizuoti studentų motyvai studijuoti aukštojoje mokykloje, aptarti jų lūkesčiai pabaigus studijas. Atlikta grupė tyrimų, susijusių su įvairių sričių pedagogų rengimu universitetuose: pradinės mokyklos (Lamanauskas, 2001), užsienio kalbų (Kriaučiūnienė, 2011), technologijų (Žigaitienė, 2011), muzikos (Tavoras, 2011; Grigienė, 2010; Lasauskienė, Grigienė, Barisas, Tavoras, 2007), matematikos ir informatikos (Valavičius, Jadzgevičienė, 2009; Leonavičius, Leonavičienė, 2007), dailės mokytojų (Kondrotienė 2004). Šiuose tyrimuose siekiama išsiaiškinti studentų nuomonę apie studijų turinio kokybę, būsimų specialistų rengimo problemas. Atlikti tyrimai siekiant išsiaiškinti studentų požiūrį į aktyviojo mokymosi metodus (Petružienė, Ruzgienė, 2003), svarankiškas studijas (Gudžinskienė, Šmitienė, 2003), profesinio rengimo(si) kliūtis (Navaitienė, 2004), studijų programos realizavimo kokybę (Sirtautienė, 2006). Tyrimuose siekiama išsiaiškinti studentų mokymosi motyvus (Paliukaitė, 2007; Ratkevičienė, 2005), informacinių technologijų naudojimo galimybes studijų procese ir nuotoliniam mokymui (Pečeliūnaitė, 2006; Mickus, Vidžiūnas, 2009). Daug mokslinių tyrimų atlikta studijų kokybės vertinimo srityje. Šiuose tyrimuose nagrinėjami studijų proceso vertinimo ir palaikymo metodiniai ir praktiniai aspektai, vidinės studijų kokybės užtikrinimo ir vertinimo sistemos diegimas, kokybės vadybos sistemos perspektyvos (Galiniene, Martinavičius, 2011), nuotolinio mokymo turinio projektavimas, kokybės vertinimo veiksniai, mokymosi strategijos (Laužackas, Teresevičienė, Volungevičienė, 2009). Neseniai susidomėta neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo organizavimu universitetinėse studijose (Šliogerienė, 2009; Burkšaitienė, Šliogerienė 2007).

Pastaruoju metu Lietuvoje galima išvėlgti dvi gana prieštaringas tendencijas kalbant apie universitetinį išsilavinimą: viena vertus, manoma, kad Lietuvoje yra per daug universitetų, kad reikia juos sujungti, mažinamas valstybės finansuojamų studijų vietų skaičius, baiminamasi aukštojo išsilavinimo masiškumo; kita vertus, nuolat kalbama, kad Lietuvos tikslas, kaip ir Europos Sąjungoje – 40 proc. aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų. Lietuvos, neturinčios didelių gamtos išteklių, didžiausia viltis ir ateitis yra jos išsilavinę piliečiai, jų kūrybinės, inovatyvios išvalgos, intelektinė veikla. Europos Komisija aukštojo mokslo modernizavimo strategijoje (Aukštojo mokslo reformos strategijos..., 2011) suformulavo siekį, kad iki 2020 m. bent 40 proc. 30–34 metų amžiaus Europos Sąjungos gyventojų būtų įgiję aukštąjį išsilavinimą. Studentų kasmet daugėja, bet apskaičiuota, kad nepakankamai, mat šio dešimtmečio pabaigoje net 35 proc. visų darbo vietų bus skirta baigusiems universitetus, o šiuo metu aukštąjį išsilavinimą turi tik 26 proc. darbuotojų. Skandinavijos šalys, Vokietija, Japonija užsibrėžė tikslą, kad 70–80 proc. gyventojų įgytų aukštąjį išsilavinimą.

Tyrimo problema ir tikslas

Nors atlikta nemažai empirinių tyrimų, jų stoka išlieka akivaizdi. Nuolatinis situacijos stebėjimas, tyrimas ir analizavimas itin svarbus siekiant suvokti aukštojo mokslo sistemos būseną ir kaitą. Išlieka praktika pokyčius vykdyti tam tinkamai nepasirengus, neįvertinus esamos situacijos. Galima pagrįstai teigti, kad empiriniai tyrimai yra perspektyvus būdas siekiant gerinti aukštojo mokslo sistemos funkcionavimą. Kita vertus, neteisinga remtis tik kitose šalyse atliktais teoriniais ar (ir) empiriniais tyrimais. Būtina įvertinti konkrečios šalies kontekstą, atlikti reprezentatyvius tyrimus Lietuvos universitetų studentų populiacijoje. Šio tyrimo objektas – Lietuvos studentų požiūris į aukštojo mokslo problemas. Pagrindinis tyrimo tikslas – nustatyti

ir išanalizuoti studentų poziciją apie dabartinę aukštojo mokslo būklę, taip pat įvertinti galimas sistemos raidos perspektyvas. Esminiai tyrimo klausimai:

- Ar studentai domisi Lietuvos ir Europos aukštojo mokslo problematika?
- Ar studentai apskritai yra patenkinti studijų kokybe?
- Kokios priežastys lėmė universitetinių studijų pasirinkimą ir apsisprendimą studijuoti universitete?
- Kaip studentai apskritai vertina aukštąjį mokslą, kokias mato perspektyvas?

Tyrimo metodologija

Bendra tyrimo charakteristika

Tyrimas „Universitetinių studijų problematika“ grindžiamas pozityvistiniu-kiekybiniu požiūriu. Autoriai laikosi pozicijos, kad priežastinių ryšių tarp kintamųjų matavimas yra itin svarbus. Respondentų nuomonės ir pozicijos apie tiriamą objektą neabejotinai padeda atskleisti giluminius sąryšius tarp požymių. Tyrimas atliktas 2012 m. sausio–kovo mėnesiais. Šiame straipsnyje pristatomi pirminiai rezultatai.

Instrumentas

Tyrimo metu naudota autorių parengta anketa, sudaryta iš atvirųjų ir uždaryjū klausimų. Respondentų prašyta įvertinti universitetinių studijų kokybę, įvardyti faktorius, lėmusius studijų pasirinkimą, taip pat įvertinti 28 teiginius, susijusius su aukštuoju mokslu. Anketoje buvo pateikti ir 4 atvirieji klausimai. Teiginiai buvo vertinami taikant ranginę skalę: „sutinku“, iš dalies „sutinku“, „nesutinku“. Į anketą taip pat įtraukta demografinė dalis (respondentų lytis, kursas, studijų programa).

Tyrimo imtis

Tyrimo metu dalyvavo dviejų Lietuvos universitetų bakalauro studijų studentai. Išplatinta 600 anketų. Iš viso 544 pripažintos tinkamomis. Respondentų pasiskirstymas pagal universitetus ir lytį pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė

Informacija apie respondentus (N/%).

| | Universitetas | | Iš viso |
|----------|---------------|-----------|-----------|
| | SU | LEU | |
| Vaikinai | 79/19,1 | 8/6,2 | 87/16,0 |
| Merginos | 335/80,9 | 122/93,8 | 457/84,0 |
| Iš viso | 414/100,0 | 130/100,0 | 544/100,0 |

Respondentų pasiskirstymas pagal kursus pateikiamas 2 lentelėje. Galima teigti, kad skirstinys pagal kursus yra tolygus.



Respondentų pasiskirstymas pagal studijų kursą (N/%)

| Kursas | N | % |
|-----------|-----|-------|
| Pirmas | 180 | 33,1 |
| Antras | 141 | 25,9 |
| Trečias | 70 | 12,9 |
| Ketvirtas | 153 | 28,1 |
| Iš viso | 544 | 100,0 |

Taigi tyrime dalyvavo respondentai iš dviejų Lietuvos universitetų – Šiaulių universiteto (ŠU) ir Lietuvos edukologijos universiteto (LEU). Imčiai sudaryti taikytas serijinis puokštės principas. Tyrimo imtis laikytina pakankamai reprezentatyvia.

Statistinė duomenų analizė

Tyrimo duomenims analizuoti taikomi aprašomosios statistikos matai (absolūtieji ir santykiniai dažniai). Skirtumams tarp kintamųjų nustatyti taikomas neparametrinis *chi* kvadratu (χ^2) kriterijus. Ryšiams tarp tiriamų požymių nustatyti atlikta koreliacinė analizė (taikomas *Spearman* ranginės koreliacijos koeficientas *ρ -rho*).

Atlikta 28 teiginių apie aukštąjį mokslą analizė. Kiekvienam teiginiui skaičiuotas populiarumo (reikšmingumo) indeksas ($0 \leq PI \leq 1$). Kuo PI vertė arčiau vieneto, tuo teiginys respondentui svarbesnis, reikšmingesnis ar respondentas labiau jam pritaria.

Duomenų apdorojimo instrumentas – statistinių programų paketas SPSS.

Tyrimo rezultatai

Analizuota, ar studentai apskritai patenkinti universitetinių studijų kokybe. Gauti rezultatai pateikiami 3 lentelėje.

Studentų pasitenkinimas studijų kokybe (N/%)

| Vertinimo lygmuo | Lytis | | Iš viso |
|-----------------------|----------|-----------|-----------|
| | Vaikinai | Merginos | |
| Taip, patenkintas | 42/48,3 | 178/38,9 | 220/40,4 |
| Iš dalies patenkintas | 43/49,4 | 270/59,1 | 313/57,5 |
| Ne, nepatenkintas | 2/2,3 | 9/2,0 | 11/2,0 |
| Iš viso | 87/100,0 | 457/100,0 | 544/100,0 |

3 lentelėje matyti, kad didžioji dalis respondentų yra patenkinti studijų kokybe. Statistiškai reikšmingų skirtumų pagal respondentų lytį neužfiksuota ($\chi^2 = 2,79$, $df = 2$, $p > 0,05$). Galima teigti, kad tiek merginos, tiek vaikinai vienodai vertina studijų kokybę. Nepatenkintų studijų kokybe respondentų nėra daug. Paprastai rimtai studijuojantys studentai dažniau patiria pažinimo džiaugsmą ir pozityviau jas vertina. Galima daryti prielaidą, kad tiek vaikinai, tiek

merginos į studijas žvelgia gana rimtai ir pareigingai. Kita vertus, studijomis dažnai būna nepatenkinti tie, kurie dar būdami abiturientai visiškai nesigilino į studijų programą, kurią studijuos. Sunku tikėtis studijų turinio dermės su lūkesčiais, kurie vis dar nesusiformavę.

Analizuojant rezultatus pagal studijų kursus fiksuojami statistiškai reikšmingi skirtumai. Labiausiai patenkinti studijų kokybe pirmo kurso studentai, mažiausiai – ketvirto kurso ($\chi^2 = 50,41$, $df = 6$, $p < 0,000$). 61,1% pirmo kurso studentų patenkinti studijų kokybe, tuo tarpu patenkintų studijų kokybe ketvirto kurso studentų tik 28,1%. Šis faktas gali būti suprantamas taip: baigiamųjų kursų studentai, stovintys ties naujų pasirinkimų slenksčiu (įsilieti į darbo rinką, tęsti studijas, išvažiuoti į užsienį, kurti šeimą ir pan.) naujai, kritiškai, reikliai ir jau visai kitaip nei prieš trejus ketverius metus vertina savo studijas, apskritai buvimą universitete. Juk pastarieji keleri metai labai daug ką davė jaunam žmogui: bestudijuojant buvo kaupiama patirtis; jis brendo kaip asmenybė; pabuvęs pedagoginėje (ar kitoje) praktikoje patikrino save, natūralu, kad turi naujų lūkesčių.

Žinoma, visi dėstytojai norėtų, kad studentai jaustų susidomėjimą savo studijuojamu dalyku. Tai, suprantama, apima ir užsibrėžto tikslo siekimą. Tokie studentai yra nepalyginamai vertingesni negu klajūnai, atsitiktinai patekę į vieną ar kitą studijų programą, ar tie, kurie studiuoja vien tik dėl diplomo.

Analizuota, ar respondentai apskritai domisi Lietuvos ir Europos aukštojo mokslo aktualijomis. Rezultatai pateikiami 4 lentelėje.

4 lentelė

Respondentų domėjimasis šalies ir Europos aukštojo mokslo aktualijomis (N/%)

| | Domėjimosi lygmuo | Lytis | | Iš viso |
|----------------------------|-------------------|----------|-----------|-----------|
| | | Vaikinai | Merginos | |
| Lietuvos aukštasis mokslas | Taip | 30/34,5 | 205/44,9 | 235/43,2 |
| | Iš dalies | 42/48,3 | 209/45,7 | 251/46,1 |
| | Ne | 15/17,2 | 43/9,4 | 58/10,7 |
| Europos aukštasis mokslas | Taip | 11/12,6 | 63/13,8 | 74/13,6 |
| | Iš dalies | 35/40,2 | 196/42,9 | 231/42,5 |
| | Ne | 41/47,1 | 198/43,3 | 239/43,9 |
| Iš viso | | 87/100,0 | 457/100,0 | 544/100,0 |

4 lentelėje matyti, kad 43,2% respondentų domisi Lietuvos aukštojo mokslo aktualijomis. Domėjimasis Europos aukštojo mokslo aktualijomis yra kur kas menkesnis – domisi tik 13,6% respondentų. Statistiškai reikšmingų skirtumų pagal lytį nefiksuota. Abiem atvejais $p > 0,05$. Tačiau šie požymiai tiesiogiai koreliuoja tarpusavyje. *Spearman* ranginės koreliacijos koeficientas yra 0,36 ($p < 0,01$).

Atrodytų, kad respondentai ne itin domisi Europos aukštojo mokslo. Tačiau reikia pastebėti, kad tie, kurie juo domėjosi, jau išvyko ir sėkmingai studijuoja svetur. Apsisprendimas riktis studijas užsienyje ateina gerokai anksčiau, besimokant gimnazijos baigiamosiose klasėse. Tie, kurie pasirinko studijas Lietuvoje, taip pat turi progą susimąstyti, ar neįgyti įvairesnės patirties. Logiška, kad tas domėjimasis Europos aukštojo mokslo labiau stebimas baigiamuosiuose kursuose, kai jau svarstomos antros pakopos studijų galimybės, o žemesniuose kursuose – norint dalyvauti ERASMUS mainų programose.



Dažnai studijos užsienyje asmeniniam jauno žmogaus augimui duoda daugiau nei gimtinėje. Visų pirma tai geriausias būdas išmokti užsienio kalbą, galimybė keliauti, pažinti kitą kultūrą. Studijos svetur leidžia įgyti naujų įgūdžių, naujos patirties, suteikia galimybę užmegzti naujų kontaktų visame pasaulyje. Galų gale tai galimybė pažinti save. O kadangi pasaulis darosi vis globalesnis, darbdaviai ima teigiamai vertinti užsienyje mokslus baigusius asmenis, kurie yra motyvuoti, nepriklausomi, mėgsta iššūkius, gali susidoroti su įvairiomis problemomis ir pan.

Analizuoti faktoriai, paskatinę respondentus rinktis studijas universitete. Rezultatai pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė

Veiksniai, lėmę universitetinių studijų pasirinkimą (N/%)

| Veiksniai | Lytis | | Iš viso |
|-----------------------------|----------|-----------|-----------|
| | Vaikinai | Merginos | |
| Geresnės karjeros galimybės | 38/43,7 | 236/51,6 | 274/50,4 |
| Asmeninė iniciatyva | 17/19,5 | 88/19,3 | 105/19,3 |
| Tėvų patarimas | 18/20,7 | 81/17,7 | 99/18,2 |
| Aukštas prestižas | 5/5,7 | 18/3,9 | 23/4,2 |
| Mokytojų patarimas | 4/4,6 | 16/3,5 | 20/3,7 |
| Draugų patarimas | 3/3,4 | 9/2,0 | 12/2,2 |
| Šeimos tradicija | 2/2,3 | 9/2,0 | 11/2,0 |
| Iš viso | 87/100,0 | 457/100,0 | 544/100,0 |

Kaip matyti 5 lentelėje, pusė respondentų studijas universitete sieja su geresnėmis karjeros galimybėmis. Toks rezultatas gana logiškas, turint galvoje dabartinę situaciją darbo rinkoje. Tiek šeima, tiek mokytojai nedaro stipresnės įtakos tokiam pasirinkimui. Gal ir gerai, nes pasipiltų lavina jaunų žmonių, nežinančių ką daryti su diplomais, gautais baigus tėvų perspektyvomis laikytas studijų programas. Nors tai gali rodyti ir prastėjančią komunikaciją šeimoje. O kad mokytojo vaidmuo toks menkas, tenka susimąstyti: ar tai mokytojų gebėjimas taip subtiliai parodyti stipriąsias mokinio puses ir leisti pačiam susivokti, kam esi tinkamas, o pačiam išlikti „nepastebėtam“, ar visiškai ignoravimas klausimo, kas ir kaip bus su ugdytiniu. Įdomu tai, kad tik maža dalis respondentų (4,2%) studijas universitete sieja su aukštu prestižu. Siekiant kelti pedagoginių studijų prestižą ir į jas atrinkti motyvuotus žmones jau keleri metai vertinama norinčiųjų tapti mokytojais motyvacija. Nors nedidelė dalis respondentų, – bet tai paminėtina, – tęsia šeimos tradicijas. Akivaizdžiai vyrauja pragmatinis požiūris į studijas. Statistiškai reikšmingų skirtumų pagal respondentų lytį nefiksuota ($p > 0,05$).

Išanalizavus pateiktą teiginių apie aukštąjį mokslą vertinimą matyti, kad respondentai suvokia, jog studijų pasirinkimas turi būti pagal jų asmeninius norus bei poreikius (RI = 0,91). Respondentai įsitikinę, kad darbdavių požiūris į aukštąsias mokyklas yra teigiamas (RI = 0,77), be to, universitetinis išsilavinimas sudaro geras prielaidas kopti karjeros laiptais (RI = 0,77). Būtų apmaudu, jeigu ketveri studijų metai universitete būtų nieko verti, nes absolvento kvalifikacija nereikalinga darbo rinkai. Kaip matyti pateiktoje diagramoje (1 pav.), 18 teiginių iš 28 galima laikyti reikšmingais respondentams (visų šių teiginių RI aukštesnis nei 0,5).



1 pav. Aukštojo mokslo vertinimas

Tačiau respondentai išlieka kritiškai universitetų infrastruktūros klausimu, jie nemano, kad studijos universitete suformuoja lyderio savybes (RI = 0,36). Vykdomų aukštojo mokslo reformų atžvilgiu respondentai taip pat kritiškai, jie nemano, kad pokyčiai daro teigiamą poveikį visai sistemai (RI = 0,47). Respondentų pozicija priešinga oficialiajai mokslo politikai, teigian-



čiai, kad Lietuvoje yra per daug universitetų ir juos būtina optimizuoti (RI = 0,25). Rezultatai leidžia teigti, kad respondentai labiau linkę pasitikėti užsienio nei Lietuvos universitetais (RI = 0,27). Pagaliau respondentai nemano, kad universitetai parengia geriausius darbuotojus.

Diskusija

Galima teigti, kad studentų nuomonė akivaizdžiai įrodo išaugusį universitetinio išsilavinimo poreikį ir demonstruoja aukštojo mokslo masiškėjimą. Studentai mano, kad masinis aukštasis mokslas pozityviai veikia visuomenės plėtrą.

Autorių atliktas tyrimas parodė, kad egzistuoja tam tikri lyčių skirtumai vertinant aukštąjį universitetinį išsilavinimą. Merginos daug pozityviau vertina universitetinį išsilavinimą nei vaikinai. Tai skatina, kaip ir visame pasaulyje, pastebimos tendencijos: auganti moterų emancipacija ir feministinis judėjimas, noras save realizuoti veikloje ir siekti karjeros (Giddens, 2005). Šią tendenciją akivaizdžiai iliustruoja ir situacija Lietuvoje. 2010–2011 mokslo metais aukštojo mokslo siekė 108 661 moterų ir 75 482 vyrų (Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės).

Karjeros projektavimas yra ilgalaikis ir sudėtingas procesas, todėl akivaizdu, kad asmeninės karjeros pradžioje ypatinga reikšmė teikiama studijų pasirinkimui, profesinių tikslų formulavimui ir profesinės kvalifikacijos įgijimui. Studentų profesinis apsisprendimas tiesiogiai susijęs su svajonės kūrimo, informacijos apie profesiją kaupimo, profesijai keliamų reikalavimų suvokimo pakopomis. Vertybiniai įsitikinimai, emociniai išgyvenimai, profesinė vizija taip pat svarbūs veiksniai. Atliktas tyrimas patvirtina šią bendrą tendenciją, nes žemesniųjų kursų studentai daug pozityviau vertina aukštąjį mokslą nei vyresnieji. Tokia situacija susidaro todėl, kad studentai studijų metu įsigilina į siekiamos profesijos ypatumus, intensyviai vyksta jų profesinė socializacija, vadinasi, realiau suvokiamas karjeros galimybių kontekstas ir galimos perspektyvos. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad studijų metu studentai atlieka įvairaus pobūdžio praktiką įmonėse, organizacijose, mokyklose ir t. t. Pastebimas savo asmeninių gebėjimų, galimybių pervertinimo reiškinys susidūrus su realia darbo aplinka. Tai gali sukelti tam tikrą nusivylimą, mažinti pasitikėjimą įgytu išsilavinimu. Ankstesni tyrimai taip pat patvirtina tokį dėsningumą: kuo labiau studentai norėjo studijuoti pasirinktą profesiją, tuo aiškiau jie įsivaizduoja būsimą profesinę karjerą ir sieja ją su pasirinkta profesija. Profesinio pasirinkimo identifikavimas ir karjeros projektavimas tarpusavyje susiję procesai (Braslauskienė, Petrošienė, Saveljeva, 2011). Dar 2002 metais kai kuriose Lietuvos aukštosiose mokyklose atlikti tyrimai parodė, kad dauguma respondentų blogai vertina nepakankamą finansinę paramą studijoms (blogai ir patenkinamai vertina 80% tiriamųjų) (Luobikienė, Brazienė, Navasaitienė, 2002). Opus klausimas – dėstytojų kompetencija. Dėstytojų ir studentų nuomonės dėl dėstytojų edukacinės kompetencijos iš esmės skiriasi. Studentų nuomone, dėstytojai savo profesionalumą pervertina. Lietuvoje atliktas tyrimas parodė, kad dėstytojams trūksta praktinių metodinių žinių. Tyrimas atskleidė švietimo reformos spragą – nėra aukštųjų mokyklų dėstytojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos (Raišienė, 2004).

Išvados

Galima teigti, kad dauguma studentų iš esmės patenkinti studijų kokybe. Studijų kokybė jiems svarbi nepriklausomai nuo jų lyties. Nustatyta, kad studijų kokybe labiausiai patenkinti pirmo kurso studentai, o vėliau požiūris gana stipriai kinta. Tai suprantama, kadangi tiesiogiai dalyvaujant studijų procese vertinimai yra kitokie: susiduriame su objektyviomis ir subjektyviomis problemomis, tenka naujai apmąstyti asmeninius lūkesčius. Studentai domisi Lietuvos

aukštojo mokslo aktualijomis. Tačiau domėjimasis Europos aukštojo mokslo klausimais yra gana menkas.

Nustatyta, kad universitetinių studijų pasirinkimą labiausiai lėmė tikėtinos geresnės karjeros galimybės. Asmeninė iniciatyva ir tėvų patarimas taip pat svarbūs veiksniai. Tačiau mokytojai ir draugai iš esmės neturėjo jokios įtakos pasirenkant universitetines studijas. Galima priežastis – nepakankamas dėmesys profesinei karjerai bendrojo lavinimo mokyklose. Įdomu tai, kad universitetinių studijų pasirinkimas nesiejamas su aukštu prestižu. Akivaizdžiai vyrauja ir yra išreikšti pragmatiniai, praktiniai interesai.

Studentai gana kritiškai vertina aukštųjų mokyklų infrastruktūrą, taip pat vykdomą Lietuvos aukštojo mokslo sistemos reformą. Jie nemano, kad universitetinės studijos suformuoja lyderio savybes ar parengia geriausius darbuotojus. Nemaža dalis studentų pripažįsta, kad universitetinės studijos juos vilioja tik dėl diplomo. Kita vertus, studentai gana pozityviai vertina universitetines studijas būsimos karjeros aspektu, suvokia aukštojo universitetinio išsilavinimo svarbą.

Literatūra

- Aukštojo mokslo reformos strategijos dėmesio centre – modernizavimas ir užimtumo skatinimas* (2011). Prieiga per internetą: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1043&format=HTML&aged=1&language=LT&guiLanguage=en>.
- Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2011–2012 metų programa*. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011m. Vasario 2 d. Įsakymas Nr. V-178. Prieiga per internetą: <http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=DA317DFC-21BF-4C41-B24E-3C43DC3FD9D1>.
- Barkauskaitė M., Gribniakas V., Kanapeckienė L. (2007). Aukštasis mokslas: studentų požiūrio analizė. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 82, 28–35.
- Barkauskaitė M., Gribniakas V. (2007). Aukštojo išsilavinimo aksiologinis aspektas. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 86, 7–13.
- Braslauskienė, R., Petrošienė, S., Saveljeva, R. (2011). Socialinę pedagogiką studijuojančiųjų požiūris į karjerą ir profesinį pašaukimą. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 102, 81–87.
- Burkšaitienė, N., Šliogerienė J. (2007). Suaugusiųjų požiūris į neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimą universitetinėse studijose. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 19, 51–68.
- Čėsnaite B. (2002). Studijų kokybė: aukštųjų mokyklų absolventų vertinimai. *Filosofija, sociologija*, 3, 27–34.
- Galinienė B., Martinavičius J. (2011). Studijų kokybės užtikrinimas fakultete: universitetinių ekonomikos studijų patirtis. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 26, 107–120.
- Giddens, A. (2005). *Sociologija*. Vilnius: Poligrafija ir informatika.
- Grigienė Z. (2010). Būsimųjų muzikos mokytojų balso lavinimo ypatumai: tarties ir tarmės aspektai. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 98, 62–68.
- Gudžinskienė V., Šmitienė G. (2003) Savarankiško darbo ypatumai vidurinėje ir aukštojoje mokykloje. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 65, 83–89.
- Kanopienė V., Tureikytė D. (2002). Vilniaus universiteto studentų požiūris į studijas. *Filosofija, sociologija*, 1, 68–76.
- Kriauciūnaitė R. (2011). Būsimų užsienio kalbų mokytojų dorovinė nuostata: emocinis-vertinamasis lygmuo. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 103, 23–29.
- Kondrotienė R. (2004). Kičo įtaka ugdomiems būsimuosius dailės pedagogus. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 72, 116–121.
- Lamanauskas V. (2001). Gamtamokslinis ugdymas pradinėje mokykloje ir universitete: studentų požiūris. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 52, 163–173.



- Lasauskienė J., Grigienė Z., Barisas K., Tavoras V. (2007). Būsimųjų muzikos mokytojų projektinės veiklos ypatumai. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 88, 63–69.
- Laužackas R., Teresevičienė M., Volungevičienė A. (2009). Nuotolinio mokymo(si) turinio projektavimo modelis: kokybės vertinimo dimensijos ir veiksniai. *Acta Peadagogica Vilnensia*, 23, 9–20.
- Leonavičius G., Leonavičienė T. (2007). Informatikos bakalauro studijų programos (VPU) analizė. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 86, 52–60.
- Leonavičiaus V., Rutkienės A. (2010). *Aukštojo mokslo sociologija: studijų pasirinkimas ir vertinimas (Lietuvos aukštojo mokslo kaita), monografija*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
- Luobikienė, I., Brazienė, R., Navasaitienė, S. (2002). Studentų socialinės situacijos ir gyvenimo perspektyvų vertinimas. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 59, 75–81.
- Mickus A., Vidžiūnas A. (2009). Informacinių komunikacinių technologijų ir nuotolinių studijų metodų diegimas tradicinėse studijose. *Acta Peadagogica Vilnensia*, 23, 21–28.
- Mobility and lifelong learning instruments. Education & Training*. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc40_en.htm
- Navaitienė J. (2004). VPU studentų požiūris į profesinio rengimo kliūtis. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 70, 133–136.
- Higher Education in the Twenty-first Century Vision and Action*. World Conference on Higher Education. UNESCO Paris, 5–9 October 1998. Final Report. Vol. I.
- Paliukaitė N. (2007). Būsimųjų mokytojų mokymosi motyvų, savivertės bei savijautos mokantis sąsajos. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 85, 53–61.
- Pečeliūnaitė A. (2006). Tradicinės paskaitos virtimas į konstruktyviąją interaktyvioje aplinkoje. *Acta Peadagogica Vilnensia*, 16, 190–200.
- Petružienė S., Ruzgienė A. (2003). Studentų požiūris į aktyvaus mokymo(si) metodus. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 65, 200–206.
- Raišienė A. G. (2004). Studentų ir dėstytojų požiūrio į aukštųjų mokyklų dėstytojų edukacinių kompetencijų raišką. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 70, 169–174.
- Ratkevičienė V. (2005) Akademinio jaunimo požiūris į studijas ir gyvenimo sąlygas. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 76, 73–79.
- Samalavičiaus A. (2003). *Universiteto idėja ir akademinė industrija*. Vilnius: Kultūros barai.
- Sirtautienė D. (2006). Studijų universitete kokybės vertinimo aspektai: studentų požiūrio tyrimas. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 83, 117–122.
- Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės. Prieiga per internetą: <http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3110109&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=7397&IQY=&TC>.
- Šliogerienė J. (2009). Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo organizavimas universitetinėse studijose. *Acta Peadagogica Vilnensia*, 22, 116–127.
- Tavoras V. (2011). Būsimųjų muzikos mokytojų meninės individualybės raiškos skatinimas taikant projektų metodą. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 103, 74–79.
- Valavičius E., Jadzgevičienė V. (2009). Survey of ICT competencies of future mathematics-informatics teacher. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 94, 89–94.
- Žygaitienė B. (2011). Būsimųjų technologijų mokytojų požiūrio į dorovines vertybes kaitos tendencijos. *Pedagogika. Mokslo darbai*, 103, 15–22.

Priedai

1 priedas. Teiginių apie aukštąjį mokslą vertinimo rezultatai (N%/RI/SN)

| Nr. | Teiginiai | Sutinku | Iš dalies sutinku | Nesutinku | RI/SN* |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------------------|-----------|-----------|
| 1 | Darbdavių požiūris į aukštąsias mokyklas yra teigiamas | 318/58,5 | 212/39,0 | 14/2,6 | 0,77/0,27 |
| 2. | Universiteto studentas turėtų savarankiškai gilintis į mokslą | 156/28,7 | 307/56,4 | 81/14,9 | 0,56/0,32 |
| 3. | Tikroji universiteto misija yra gilintis ir plėtoti konkrečią mokslo sritį | 290/53,3 | 220/40,4 | 34/6,2 | 0,73/0,30 |
| 4. | Universitetai „pagamina“ mąstančią ir kuriančią asmenybę | 161/29,6 | 303/55,7 | 80/14,7 | 0,57/0,32 |
| 5. | Baigęs universitetą žmogus turi būti skatinamas toliau siekti mokslinės karjeros | 302/55,5 | 210/38,6 | 32/5,9 | 0,74/0,30 |
| 6. | Įsitikinimas, jog universitetai parengia geriausius darbuotojus, yra teisingas | 67/12,3 | 314/57,7 | 163/30,0 | 0,41/0,31 |
| 7. | Moksleiviai renkasi aukštojo mokslo įstaigas pagal suformuotą įvaizdį | 228/41,9 | 266/48,9 | 50/9,2 | 0,66/0,31 |
| 8. | Studentai mokslo įstaigą ir studijų programą turi rinktis, vadovaudamiesi savo pačių norais bei poreikiais | 459/84,4 | 81/14,9 | 4/0,7 | 0,91/0,19 |
| 9. | Studentai mokslo įstaigą ir studijų programą turi rinktis pagal esamą situaciją darbo rinkoje | 123/22,6 | 297/54,6 | 124/22,8 | 0,49/0,33 |
| 10. | Jaunimą studijos universitete vilioja tik dėl diplomo | 115/21,1 | 315/57,9 | 114/21,0 | 0,50/0,32 |
| 11. | Aukštosios mokyklos prestižas svarbus faktorius renkantis studijas | 187/34,4 | 281/51,7 | 76/14,0 | 0,60/0,33 |
| 12. | Darbdaviams svarbu, jog potencialus darbuotojas turėtų Lietuvos aukštosios mokyklos išduotą diplomą | 264/48,5 | 213/39,2 | 67/12,3 | 0,68/0,34 |
| 13. | Lietuvoje vykdomos aukštojo mokslo reformos daro teigiamą poveikį visai šios sistemos plėtrai. | 90/16,5 | 288/52,9 | 165/30,3 | 0,47/1,0 |
| 14. | Universitetų studentai aktyviai domisi aukštojo mokslo procesais tiek Lietuvoje, tiek Europoje | 85/15,6 | 350/64,3 | 109/20,0 | 0,47/0,29 |
| 15. | Masinis aukštasis mokslas yra svarbus pozityviai visuomenės plėtrai | 230/42,3 | 239/43,9 | 75/13,8 | 0,64/0,34 |
| 16. | Specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, paklausa auga | 224/41,2 | 222/40,8 | 98/18,0 | 0,61/0,36 |
| 17. | Studijuoti Lietuvos universitetuose yra geriau nei užsienio aukštosiose mokyklose | 47/8,6 | 207/38,1 | 290/53,3 | 0,27/0,32 |
| 18. | Lietuvoje yra per daug universitetų | 84/15,4 | 111/20,4 | 349/64,2 | 0,25/0,37 |
| 19. | Universitetinis išsilavinimas sudaro geras prielaidas kopti karjeros laiptais | 322/59,2 | 197/36,2 | 25/4,6 | 0,77/0,29 |
| 20. | Studijos Lietuvos universitete sudaro galimybę dalį studijų tęsti užsienio universitetuose | 314/57,7 | 203/37,3 | 27/5,0 | 0,76/0,29 |
| 21. | Dėl universitete įgytų bendrųjų kompetencijų lengviau rasti bet kokią darbą | 147/27,0 | 285/52,4 | 112/20,6 | 0,53/0,34 |
| 22. | Studijos universitete suformuoja lyderio savybes | 65/11,9 | 270/49,6 | 209/38,4 | 0,36/0,32 |
| 23. | Studijos universitete garantuoja gerą išsilavinimą | 147/27,0 | 309/56,8 | 88/16,2 | 0,55/0,32 |
| 24. | Universitetinės studijos skatina saviraišką ir atskleidžia gebėjimus | 180/33,1 | 308/56,6 | 56/10,3 | 0,61/0,30 |



| | | | | | |
|-----|--------------------------------------------------------------------------|----------|----------|----------|-----------|
| 25. | Universitetuose esama mokymosi infrastruktūra tenkina studentų poreikius | 70/12,9 | 389/71,5 | 85/15,6 | 0,48/0,26 |
| 26. | Universitetinės studijos sudaro galimybes įsidarbinti užsienyje | 108/19,9 | 306/56,2 | 130/23,9 | 0,47/0,33 |
| 27. | Universitetas yra svarbus kultūros ir pokyčių generavimo centras | 229/42,1 | 279/51,3 | 36/6,6 | 0,67/0,30 |
| 28. | Aukštojo mokslo masiškumo didinimas yra teigiama tendencija | 159/29,2 | 291/53,5 | 94/17,3 | 0,55/0,33 |

RI – reikšmingumo indeksas, SN – standartinis nuokrypis

2 priedas. Tyrimo instrumentas

UNIVERSITETINIŲ STUDIJŲ PROBLEMATIKA

Mielas studente,

kreipiamės į Jus norėdami sužinoti apie studijų problematiką universitete ir aukštojo mokslo perspektyvas apskritai

Prašome Jūsų atidžiai perskaityti anketą.

Mums labai svarbu, kad atsakytumėte nuoširdžiai į VISUS klausimus.

ANKETA ANONIMINĖ

Jūsų atsakymai nebus skelbiami pavieniui. Skelbsime tik apibendrintus tyrimo duomenis. Užpildykite anketą iki galo. Jums tinkamus atsakymus įrašykite arba pažymėkite x. Mums JŪSŲ nuomonė labai svarbi.

DĖKOJAME IR LINKIME SĖKMĖS

ATSAKYKITE Į KELETĄ KLAUSIMŲ APIE SAVE

1. **Jūs** studentė studentas

2. **Jūsų studijų programa (įrašykite)**

3. **Kursas (įrašykite)**

4. **Ar esate patenkinti studijų kokybe?**

Taip

Iš dalies

Ne

Kodėl?

5. **Ar tu domiesi Europos aukštojo mokslo aktualijomis?**

Taip

Iš dalies

Ne

Kodėl?

Kas jus paskatino studijuoti universitete? (pažymėkite vieną, labiausiai tinkantį atsakymo variantą).

- tėvų patarimas; - šeimos tradicija; - mokytojų patarimas; - draugų patarimas;

- aukštas prestižas; - geresnės karjeros galimybės; - kita: _____

6. **Ar tu domiesi Lietuvos aukštojo mokslo aktualijomis?**

Taip

Iš dalies

Ne

Kodėl?

7. **Ar tu domiesi Lietuvos aukštojo mokslo aktualijomis?**

Taip

Iš dalies

Ne

Kodėl?

| 8. | Įvertinkite pateiktus teiginius apie aukštąjį mokslą <i>/pažymėkite + atitinkamoje skiltyje/</i> | Sutinku | Iš dalies sutinku | Nesutinku |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------|-----------|
| 1. | Darbdavių požiūris į aukštąsias mokyklas yra teigiamas | | | |
| 2. | Universiteto studentas turėtų savarankiškai gilintis į mokslą | | | |
| 3. | Tikroji universiteto misija yra gilintis ir plėtoti konkrečią mokslo sritį | | | |
| 4. | Universitetai „pagamina“ mąstančią ir kuriančią asmenybę | | | |
| 5. | Baigęs universitetą žmogus turi būti skatinamas toliau siekti mokslinės karjeros | | | |
| 6. | Įsitikinimas, jog universitetai parengia geriausius darbuotojus, yra teisingas | | | |
| 7. | Moksleiviai renkasi aukštojo mokslo įstaigas pagal suformuotą įvaizdį | | | |
| 8. | Studentai mokslo įstaigą ir studijų programą turi rinktis, vadovaudamiesi savo pačių norais bei poreikiais | | | |
| 9. | Studentai mokslo įstaigą ir studijų programą turi rinktis pagal esamą situaciją darbo rinkoje | | | |
| 10. | Jaunimą studijos universitete vilioja tik dėl diplomo | | | |
| 11. | Aukštosios mokyklos prestižas svarbus faktorius renkantis studijas | | | |
| 12. | Darbdaviams svarbu, jog potencialus darbuotojas turėtų Lietuvos aukštosios mokyklos išduotą diplomą | | | |
| 13. | Lietuvoje vykdomos aukštojo mokslo reformos daro teigiamą poveikį visai šios sistemos plėtrai. | | | |
| 14. | Universitetų studentai aktyviai domisi aukštojo mokslo procesais tiek Lietuvoje, tiek Europoje | | | |
| 15. | Masinis aukštasis mokslas yra svarbus pozityviai visuomenės plėtrai | | | |
| 16. | Specialistų su aukštuoju išsilavinimu paklausa auga | | | |
| 17. | Studijuoti Lietuvos universitetuose yra geriau nei užsienio aukštosiose mokyklose | | | |
| 18. | Lietuvoje yra per daug universitetų | | | |
| 19. | Universitetinis išsilavinimas sudaro geras prielaidas kopti karjeros laiptais | | | |
| 20. | Studijos Lietuvos universitete sudaro galimybę dalį studijų tęsti užsienio universitetuose | | | |
| 21. | Dėl universitete įgytų bendrųjų kompetencijų lengviau rasti bet kokį darbą | | | |
| 22. | Studijos universitete suformuoja lyderio savybes | | | |
| 23. | Studijos universitete garantuoja gerą išsilavinimą | | | |
| 24. | Universitetinės studijos skatina saviraišką ir atskleidžia gebėjimus | | | |
| 25. | Universitetuose esama mokymosi infrastruktūra tenkina studentų poreikius | | | |
| 26. | Universitetinės studijos sudaro galimybes įsidarbinti užsienyje | | | |
| 27. | Universitetas yra svarbus kultūros ir pokyčių generavimo centras | | | |
| 28. | Aukštojo mokslo masiškumo didinimas yra teigiama tendencija | | | |



9. Kokios priežastys lėmė jūsų pasirinkimą studijuoti universitete? (nurodykite bent vieną)

10. Į ką siūlytumėte atkreipti dėmesį dėstytojams, atsakingiems už studijų programos vykdymą, nuolat tobulinantiems mokymo ir mokymo(si) schemas?

11. Kokie jūsų lūkesčiai baigus studijas? (nurodykite bent vieną)

12. Kokie, jūsų manymu, yra studijų universitete privalumai ir trūkumai?

| Privalumai | Trūkumai |
|------------|----------|
| | |

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ JŪSŲ PASTANGAS

PASTABOS IR KOMENTARAI

© Šiaulių universiteto Gamtamokslinio ugdymo tyrimų centras, 2012

Summary

UNIVERSITY STUDY PROBLEMS: STUDENTS' POSITION

Vincentas Lamanuskas, Dalia Augienė

University of Šiauliai, Lithuania

Rita Makarskaitė-Petkevičienė

Lithuanian University of Educational Sciences, Lithuania

Despite the fact, that quite a lot of empirical researches have been carried out, their shortage remains obvious. Constant situation observation, research and analysis are especially important seeking to perceive higher education's state and change. The practice remains to carry out changes not preparing for this properly, not evaluating current situation. Basically, it can be claimed, that empiric researches is a perspective way seeking to improve higher education system's functioning. On the other hand, it is wrong to refer to theoretical or/and empiric researches carried out only in other countries. It is necessary to evaluate concrete country's context, carry out representative researches in Lithuanian university students' population.

Research *University study problems* is based on positivistic - quantitative approach. The authors hold the position, that measuring causative links between variables is very important. The opinions of the respondents and positions about the investigated object undoubtedly help to reveal important links between variables. The research was carried out between January-March, 2012. Two

university (Siauliai – SU and Lithuanian Educology – LEU) bachelor study students participated in the research. 600 questionnaires were prepared. On the whole, 544 questionnaires were acknowledged acceptable.

It can be stated, that the majority of students are satisfied with the study quality. Study quality is important for students regardless their sex. It has been stated, that first year students are most satisfied with the study quality, and later the attitude significantly changes. It is understandable, because taking part directly in the study process, the estimation is different: you are faced with objective and subjective problems; you have to consider personal expectations newly. Students are interested in Lithuanian higher education problems. However, the interest in European higher education questions is quite low.

It has been stated, that better career possibilities determined university study choice best. Personal initiative and parents' advice are also important determining factors. However, teachers and friends didn't have any influence, in fact, choosing university studies. The possible reason for this can be insufficient attention to professional information and career education in comprehensive schools. It is interesting that university study choice is not related with high prestige. Pragmatic-practical interests are obviously significantly important.

Key words: higher education, study quality, university studies.

Received 20 March 2012; accepted 06 April 2012

| | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  <p>Vincentas Lamanuskas Professor, Department of Education, Siauliai University, P.Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania E-mail: v.lamanuskas@ef.su.lt Website: http://www.su.lt</p> |  <p>Dalia Augienė Assoc. Professor, Department of Education, Siauliai University, P.Visinskio Street 25, LT-76351 Siauliai, Lithuania E-mail: augiene@gmail.com Website: http://www.su.lt</p> |
|  <p>Rita Makarskaitė-Petkevičienė Assoc. professor, Department of Education, Lithuanian University of Educational Sciences, Studentų Street 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania E-mail: petkeviciene.r@gmail.com Website: http://www.vpu.lt</p> | |